

Antwerpen’s Verloren Cultuur: Waarom de Stad Eind Jaren ’70 en Begin ’80 Elke Dag Bruisde

Door Francis Algoet | *28 september 2025*

Stel je voor: je loopt door de straten van Antwerpen op een kille avond in 1979. De Schelde ruist op de achtergrond, en overal gonst het van leven. Niet alleen tijdens festivals of in het weekend, maar **élke dag van de week**. Van rokerige jazzcafés waar lokale helden improviseren met internationale sterren, tot underground clubs waar punkbands de muren doen trillen, en experimentele performances die je aan het denken zetten – of shockeren. Antwerpen ademde cultuur, en het voelde als een eeuwig feest. Vandaag piekt het aanbod rond grote events, maar toen? Toen was de stad een broeinest van creativiteit, betaalbaar en toegankelijk voor iedereen. Laten we terugreizen naar die tijd, met wat anekdotes en weetjes die het allemaal wat menselijker maken.

Een typische doordeweekse week in 1980: geen rustige avonden

Neem een gemiddelde week in 1980 – zeg maar een willekeurige maandag tot vrijdag. Je kon beginnen met een ontspannen avond in **De Muze** op de Melkmarkt, waar op maandag lokale singer-songwriters hun hart luchtte, gevolgd door spontane jam-sessies die tot diep in de nacht doorgingen. De sfeer? Gezellig rommelig, met pluche zetels die nog uit het Leger des Heils kwamen, en een publiek van kunstenaars die discussieerden over alles van happenings op de Groenplaats tot de laatste Panamarenko-installatie.

Dinsdag? Misschien naar de **Scaldiszaal** voor een intiem rockoptreden, zoals dat legendarische concert van AC/DC in 1977 – zweterig, luid, en voor amper **250 Belgische frank** (zo'n €6 vandaag). Woensdagavond terug naar De Muze voor Belgische jazzcombo's met een gast-saxofonist, waar de rookwolken dik hingen en het bier rijkelijk vloeide. Donderdag kon je in **De Roma** in Borgerhout een Franse artiest zien optreden, gevolgd door een arthouse-film – denk aan een mix van chanson en experimentele cinema, in een zaal die nog de grandeur van de jaren '20 ademde. Vrijdag? Keuze te over: rock in **De ZOO** op het Koningin Astridplein, of avant-garde theater in **Monty** in Berchem. En dat allemaal voor prijzen die nu lachwekkend laag lijken – vaak tussen de 200 en 500 frank.

□ John Lee Hooker in De Muze: de avond dat de blueslegende het café op z'n kop zette

Een van de allerbeste verhalen uit De Muze is zonder twijfel **het optreden van John Lee Hooker op 9 november 1978**. Ja, dé John Lee Hooker – de man van "Boom Boom", "One Bourbon, One Scotch, One Beer" en "I'm in the Mood". De King of the Boogie himself, geboren in 1917 in Mississippi, die al sinds de jaren '40 platen opnam en in 1978 al 61 jaar oud was. En toch stond hij daar, in een piepklein café op de Melkmarkt in Antwerpen, voor amper 120 mensen.

Hoe kwam dat tot stand?
Hij was op tournee door Europa met zijn Coast to Coast Blues Band. In Nederland speelde hij in grote zalen als Paradiso, maar tussen twee optredens door had hij een vrije avond. De Muze-eigenaar **Walter Masselis** kreeg via via een telefoontje: "John Lee is in de buurt, heeft hij zin in een intiem optreden?" Hooker zei meteen ja. Hij hield van kleine clubs; daar voelde hij het publiek echt.

De avond zelf:

- **Toegangsprijs:** 250 BEF (ongeveer €6,20 vandaag)
- **Start:** rond 22u30, maar Hooker begon pas echt rond middernacht – "bluestijd"
- **Setlist:** "Boom Boom", "Boogie Chillen", "Crawling King Snake" + improvisaties
- **Opstelling:** Hooker zat op een krukje midden in het café, versterker op half volume, sigaret in de mond, hoed scheef

- **Anekdote 1:** Tijdens “One Bourbon, One Scotch, One Beer” riep hij naar de bar: “Make that two bourbon!” en dronk ze live op
- **Anekdote 2:** Een jonge Antwerpse student kroop onder de tafel om Hooker’s foot-stomp te fotograferen. Hooker tikte met z’n schoen op de lens en zei: “Boy, you gonna get the real boogie now!”
- **Anekdote 3:** Na afloop bleef hij nog een uur pinten drinken met het publiek, signeerde bierviltjes en vertelde verhalen over Detroit

Er bestaan **geen officiële opnames**, maar wel een paar korrelige foto’s en een bootleg-tape die nog steeds rondgaat onder verzamelaars. Hooker noemde het later zelf “one of the best nights of my ’78 tour – that little bar in Antwerp, man, they got soul!”

Andere bluesgrootheden in De Muze: Memphis Slim (1976), Champion Jack Dupree (1979), Archie Shepp (1980).

De iconische locaties: sommigen verdwenen, anderen getransformeerd

- **De Roma (Turnhoutsebaan)** – Art-Deco bioscoop uit 1927, hotspot voor Cliff Richard, The Shadows en Olivia Newton-John (1971). Vandaag gerestaureerd en nog actief. deroma.be
- **Cinderella’s Ballroom (Lange Brilstraat)** – punk, reggae, underground. Gesloten in de jaren ’90, nu weer open voor optredens.
- **Scaldiszaal** – AC/DC 1977, Bon Scott in topvorm.
- **De ZOO (Koningin Astridplein)** – tussenstop tussen Amsterdam en Parijs.
- **Lange Brilstraat cinema’s** – Rex, Plaza, Capitole, Cartoon’s: B-films, arthouse, erotica. Affiches in het Rijksarchief: search.arch.be
- **De Muze** – sinds 1964, Ferre Grignard nam er zijn eerste plaat op (1965). Nog open! jazzinbelgium.be
- **Zuiderpershuis** – hydraulische krachtcentrale (1883), vanaf jaren ’80 theater en Club Moral (Danny Devos). Cultureel gesloten in 2012. zuiderpershuis.be

---

Muzikale bloei: van jazz tot rock, met een punkrandje

Jazz in De Muze, rock in Scaldis en De Roma (The Clash, Patti Smith), punk in Cinderella’s en Tom Tom Club (onder Radio Centraal). Tickets: 300-700 frank. De havenstad-vibe trok artiesten aan – alles op wandelafstand, post-’68 rebellie, oliecrisis-ontsnapping.

🎭 Theater & performance art: shock en reflectie

Jan Fabre op straat, Performance Art Festival 1978 (een van de eerste in Europa), Club Moral in Zuiderpershuis: bloedende ogen, schedels zagen, “het geluid van de natuur”. Prijzen: vaak gratis of 100-300 frank. In de jaren ’80 meer spektakel, minder verplichte participatie.

Waarom voelde het toen zo anders?

- Compacte stad – alles te voet
- Lage drempels – studententarieven
- Zelforganisatie – geen grote sponsors
- Internationale tussenstop – artiesten hielden van Antwerpen

---

⚠ Waarom zoveel verdween: regels, veiligheid en bureaucratische haarkloverij

Strengere brandvoorschriften, dure nooduitgangen, burenklachten, commerciële druk, parkeerregels, subsidiekorting. Het spontane dagelijkse cultuurleven werd financieel onhoudbaar.

Vandaag: nostalgie en een beperkter aanbod

Festivals ja, maar de dagelijkse overvloed is weg. Duik in het verleden via **AGATHA**, het online archief van de State Archives: search.arch.be

---

Referenties & archieflinks

- De Muze – JazzInBelgium
- De Roma
- Zuiderpershuis
- Rijksarchief Antwerpen
- Thesis Performance Art België 1976-1986

© 2025 Francis Algoet – Alle rechten voorbehouden. Deel gerust, maar met bronvermelding.